

گزارش یک
سمانه پیروی*

دفاع مشروع در آینه ۱۵ خرداد

نگاهی حقوقی به خداداد اعتراضی مردم ایران در نیمه خرداد ۱۳۴۲

قیام ۱۴ خرداد جنبشی استادگار و تأیید گدار
است و نقطه عطفی در نامه انقلاب اسلامی
است و به شمار می‌رود. این قیام، سر آغاز تحولات
و دگرگونی‌های شگفت آوری بود که به پیروزی
انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ منجر شد. کل این
قیام بر اساس حقوقی که قانون اساسی و
همچنین چهره‌های اسامی افراد که در اسناد بین‌المللی
حقوق بشر به آن اشاره شده است، انجام گرفت.
این تریب دی‌هیج در گورگی و انقلابی بی‌رنش و علت بدید
نمی‌اید و استرخا و عوامل در شکل گیری انقلاب مؤثر است.
در سر حجه ۱۴ خرداد ۱۳۲۲، مردم شاه به خانه امام
حرمینی در قم یورش بردند و ایشان را که روز پیش از آن
شهرهای حرمینی در مدرسه فقهیه قم طی سخن کوبنده‌ای
دیده‌اند، شاه را زبانی و اسراییلی‌ای در داشته
برنده‌اند و دستگیر و به رانان در تهران منتقل کردند.

■ بیانیہ های، کاملاً قانونی

پس از انتشار خبر دستگیری امام، بسیاری از مردم قم به منزل ایشان رفتند و به اتفاق فرزندان حاج آقا مصطفی، حدود ساعت شش باعداد، به سمت حرم مطهر حضرت معصومه (س) حرکت کردند. پس از مدتی، صحن مطهر و خیابان‌های اطراف، لبریز از جمعیتهای شد که شعار «ایامرگوعیسی» را با هیجان شدیدی تکرار می کردند. در همان زمان، علمیان و مراجع و قوی‌ها به‌طور پیاپیانه‌هایی کاملاً قانونی، خواستار آزادی فرزند امام شدند.

حدود ساعت ۱۵:۰۰ صبح، با ورود نیروهای مسلح برای تفتیش نیروهای شهرونی، قهرمانان را و نیز سلسله‌های شروع و ختمی را تعداد زیادی از مردم، زخمی شده یا به شهادت رسانیدند. شدت ترانندازی به حدی بود که امکان انتقال زخمی‌ها را ایجاد شهیدان نبود و این کشتار تا ساعت ۱۵:۰۰ صبح ادامه یافت. در این روز مردم تهران هم به اعتراض به دستگیری امام خمینی به خیابان‌ها برخاستند و قهرمانان خوشی را آغاز کردند. سیل خروشان کشاورزان عبور و مرور را متوقف کردند. قهرمانان کن نیز مردم حجاز را تسکین تهران سرازیر شد. البته جمعیت بزرگ‌ها را، فروش، دانشگاهی و اشخاص مختلف مردم، با پای‌های، بدعاسی «مرگ با خمینی» و «مرگ شاه» تهران را به لرزه درآورد. شاه که در برابر قیام رهرو ملت، تاج و تخت خود را در اختیار دید، با همه سلسله‌های جنگ ملت مظلوم خود را در خطران با جوی خون را در انداخت.

در این روز در بیشتر شهرها مثل تهران و قم، درگیری،

۱۵ خرداد ۱۳۴۲ مردم تهران هم در اعتراض به دستگیری امام خمینی به خیابان‌ها ریختند و قیام خونین خویش را آغاز کردند. سیل خروشان کشاورزان غیور و کفن‌پوش ورامین، دهقانان کن و نیز مردم جماران به سوی تهران سرازیر شد

راهپیمایی، برگزاری جلسات و نیز سخنرانی ضد رژیم - اعتراض به دستگیری امام انجام گرفت. در بعضی از شهرها مانند شیراز، تبریز و مشهد اعتراض از شدت و گستردگی بیشتری برخوردار بود که در اثر این حوادث، تعداد زیادی کشته، مجروح یا زندان شدند.

■ مطابقة باقوانب بن المللي وقوانب داخله

نکته حائز اهمیت این است که تمام این اعتراضات به صورت مسالمت آمیز و بر اساس حقوقی که قانون اساسی



هیچ محدودیتی در مورد اعمال این حق صورت نمی گیرد؛
مگر مطابق قانون این هم در یک جامعه موثر و آتیک و به
طور ضروری در جهت تقویت با محصلت و امنیت ملی، ایمنی
عمومی، نظم عمومی، حفاظت از سلامت و اخلاق عمومی
یا حفاظت از ایدای دیگران.

حقوق اعتراض را به رسمیت شناخته بود. حتی اصلاحات و تجدیدنظرهایی که بعداً در طول حکومت پهلوی در قانون اساسی ایجاد شد، دشمنی‌های به این اصل وارد نکرد.

آتش قیام و از این برن نخستین جوانهای انقلاب شاد
 پس از آن هم به خرابی‌های خبری شدید، می‌خواستند
 انتشار خبرهای دستگیری امام خمینی و قیام ۱۵ خرداد را
 جلوگیری کنند. اما در مدت زمان کوتاهی، این اخبار نه
 تنها در سفرهای مسافر آشور که به اقارب از مرزها گسترش یافت
 و موجی از نفرت و خشم شد و از آنجا به اهتزاز جوزهای
 و مومی خف، کربلا و کاظمین به حمایت از امام خمینی
 برخاستند و تکرار فریادهای به سران کشورهای اسلامی و
 سازمان‌های بین‌المللی می‌باران شد و علما کثرت پادشاه
 خردان رژیم را به شدت محکوم کردند.

حکومت پهلوی بازیر پا گذاشتن قانون و بدون توجه به خواست مردم در آزادسازی امام خمینی، با حمله به معترضان و کشتار بیرحمانه آنها، سعی در خاموش کردن آتش قیام و از بین بردن نخستین جوانه های انقلاب داشت

■ تأیید رسانه‌های جهانی بر اقدامی غیر قانونی

مطبوعات خارجی می هم به صورت های مختلف و با تیرهای
درشت، از این روز نام بردند. این روزنامه «روز و ملت»
در شماره ۱۲۹ خود نوشت: «توهمان در صحنه ای که
دشمنان در دولت علم، حکومت نظامی اعلام کردند، تیرش با
تاکت و مسلسل، در طرفداران رهبر مسلمانان، امام
خمینی که علیه اصلاحات شاه دست به اعتراض زداند،
کامیاب و قانونی وارد عمل شد.» با روزنامه «الاهرام» در
۱۶ خرداد نوشت: «روز و ملت بر آتش خشم شعله ور
این شدت یزیدیت در تظاهرات دشمن بود و هنگامی آغاز شد که
رهبر بنی، روح الله خمینی و یاروان او دستگیر گردیدند.
جنش ۱۳۴ خرداد، چه باک و انگش بیاید مردم مسلمان در
برای صیحات خرافات اسلام روز و ملت امام خمینی (ع)
بود، اما منجر به آزادی فوری ایشان نشد، به همین دلیل مردم
بعذر از این واقعه هم به مبارزات خود تا زاری امام خمینی در
۳۰ خرداد ۱۳۴۳ ادامه دادند. آثار دیگر قیام ۱۶ خرداد
این بود که رهبری کرتهای سازمان رژیم به منجبه های
منتقل شد و چپی ها به حاشیه رانده شدند همچنین چپ
غیر اسلامی در دانشگاهها و دیگر مجامع و آرمی شکسته
شد. برای ۱۳۴ خرداد ظاهر با نفع شاه تمام امام خمینی
و تارکی و خفان حاکم با ما سونیت بنیاد تبهی بود
به همه ثابت شد و این حکومت با زیر پا گذاشتن قوانین
بین المللی و کشتار مردمی گناه در مسیر زوال قرار گرفت
حدود ۱۵ سال بعد مردم خود شهدای این قیام به باز نشست
درست از این کار فرار کرد و حکومت یزیدیت به تاریخ پیوست
شاه است که منگوبه که امام فرمودند: «اگر نبود خون پاک
جوانان و جوانمردان مسلمان و خداوی ایران، امروز اثری از
اسلام و نظام اسلامی نبود. خون حسین و شهیدان خرد و ۲۲
بیمه کشته انقلاب و تضمین کشته حسین شهید را کرده بودند
این نظام اسلامی و الهی بود.»

* کارشناس ارشد حقوق از دانشگاه تهران

برای معرفی و ارائه برنامه‌های خود استفاده کنند اما مسئله مهم جایی است که قانونگذار در ارتباط با تعداد استانداردهای اختیاراتی مجاز و اوراق تبلیغاتی و روشنگری لازم را انجام نداده که خود منجر به بی‌دقتی است. به عنوان مثال قانونگذار نسبت به تعداد و اندازه پوسترهای انتخاباتی سکوت کرده است و این امر منجر می‌شود تا نامزددهایی که شرایط مالی بهتری دارند تبلیغات گسترده‌تری انجام دهند و تبعاً شانس بیشتری برای شناخته شدن داشته باشند.

در نظام انتخاباتی فرانسه فضای تبلیغات، ووشن تر است. در فرانسه اوراق تبلیغات در دو نوع پیش‌بینی شده‌اند که شامل اوراق تبلیغاتی و اوراق مربوط به اخبار نشسته‌ها و... می‌باشد که تعداد و اندازه‌های مجاز انتشار آن به صورت دقیق مشخص شده است. لازم به ذکر است که در فرانسه سقف هزینه تبلیغات به پایه مقررات خاصی تعیین شده و تجاوز از آن تخلف تلقی می‌شود و کمپسئونی تحت عنوان کمپسئین ملی حساسی روی امور رقابت انتخاباتی سیاسی به این امور رسیدگی می‌کند.

■ سکوت پيڄاي قانون

در نظام انتخاباتی ایران، برای این امر مهم هیچ ساز و کار معینی پیش‌بینی نشده و قانون‌دار به کنترل و مانع‌داری می‌پردازد و سقف هزینه‌های انتخاباتی را سبک‌است. به نظر می‌رسد این امر یکی از مهم‌ترین ضعف‌های قانون انتخاباتی ما است، زیرا در شرایط منابع در یافتی نامزددها برای تبلیغات منجر می‌شود تا در فرای پیروری در انتخابات افرادی که نامزد پیروز در زمان انتخابات همراهی و حمایت کرده‌اند، به امتیازهای رایز بیاورند و فساد و انحصارطلبی در نظام سیاسی کشور رخ دهد.

و اما آخرین نکته حائز اهمیت، بازه زمانی انتخابات است جمهوری است. به رغم چالش‌ها و نقص‌هایی که انتخابات ریاست جمهوری امریکا دارد، انتخابات چندمرحله‌ای و مدت زمان حدوداً یک ساله‌ای که برای برگزاری انتخابات در آن پیش‌بینی شده است این امکان را به مردم می‌دهد تا آشنایی بیشتری با نامزد انتخاباتی داشته باشند.

۱۰ ایران باز انتخابات ریاست جمهوری طبق ماده ۱۴۰ قانون انتخابات ریاست جمهوری ایران، از تاریخ ۲۹ دستور شروع انتخابات آغاز می‌شود، تا روز اخذ رأی ادامه دارد. یعنی از تاریخ شروع ثبت نام نامزدهای انتخاباتی تا روزت جمع‌رأی نامزدها. این معنای عام هرصفت است که نامزدها به بیان برنامه‌ها و طرح‌های خود برای اداره کشور بپردازند. این روش است اینکه مردم یک‌باره برای چنین امر خطیری، مدت زمان بسیار اندکی است که بخشی از آن هم برای ثبت‌نام و بررسی‌های شورای نگهبان در تأیید بار صلاحیت‌ها می‌روند و نهایت حدود سه هفته برای تبلیغات نامزدهای انتخاباتی باقی می‌ماند تا نامزدها برنامه‌ها و طرح‌های خود را شرح دهند. در مجموع نظام انتخاباتی کشورهای مشرق فرسوها و چالش‌های قابل توجهی دارد. می‌توان در کنار توجه به شرایط اجتماعی کشور، به مطالعه در نظریه‌های موجود پرداخت.

* کارشناس ارشد حقوق از دانشگاه تهران

دیده بان

حقوق ملت در مذاکره



علیرضا قدیری و سردبیری علی عسگری، گفت‌وگوی
با بنیان‌نماینده مجلس شورای اسلامی، روحانیان
مدیر مسئول روزنامه شرق، و قدیری ابیانه سفیر اسبق
ایران در مکزیک و احمدی کارشناس روابط بین‌الملل.
صورت گرفته است و هر کدام درباره مذاکرات ایران،
۵۰+۵ برنامه نظرات خود را بیان کردند. موضع‌گیری و
عملکرد دولت پس از تصویب قانون «قدام‌الاهبردی برای
رفع تحریم‌ها و سیاست‌ها حقوق ملت ایران» توسط مجلس
نیز در این شماره بررسی شده است.

هیس! فریاد زدن ممنوع

به همت بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع)، شماره ۱۹۵ نشریه دانشجویی «فتح» منتشر شد. در این شماره از نشریه دانشجویی «فتح» به

سرپرستی میسینست و دولتی،
 مباحث حقوقی با معاونان یون «هیست» فریاد زن
 «متون»، «ایدن و ترامپ نداریم امریکا شیطان است»
 «جستاری که ۲۰ همد روز» «سوار بر تانک
 تحریف» چه در بعد از دیدن از این مملکت «تا تکر
 شود هر آنکه نتواند دید» توسط دانشجویان به رشته تحریر
 آمده است. وضعیت قوانین خصوصی سازی و روند
 کش گیری این صنعت ناسر در نظام اقتصادی هم برسی
 شده است. چون شاخه های مجاری و تحریف سیاسی
 و فرهنگ جامعه توسط آنها و مروری بر سیر مذاکرات
 هسته ای اقدامات طرف مقابل و عملکرد دولت در دوره
 جمله مسائل است که ۱۰۰ شماره در «فتح» در
 استانه رسیدن به شماره ۱۰۰ به آن نوشته است.

آن سوی سی نما



با مدیر مسئولی مائده نیساری و سر دبیری مجید بوبلوی، سادات صفوی با محوریت بررسی حوزه حقوقی رسانه‌ها، سینما و موسیقی در شش شماره مجله منتشر شد. این شماره انتقال حقوقی نسل رسانه‌های ویدئویی به بازار کار را مجازی، نحوه تمیز قائل شدن بین اخبار کذب و درست، نقش زبان در سینمای قبل از انقلاب و بعد از آن را می‌توانید در مجله سینما و رسانه کنید. مسئولی این نشریه نیز به بررسی فعالیت‌های احسان چاوشی در رسانه انتشار اولین کتاب و یازدهمین ایوم خواننده موسیقی پاپ پرداخته است. نقدی بر قوانین مزایده و تابلو ادبی تجدید مطالعه خواهید کرد. هر روز سینما بر این مجموعه مطالعه خواهید کرد.

آزادی بیان



به همت انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۶۶ نشریه دانشجویی «مکت» منتشر شد. در این شماره از نشریه دانشجویی «مکت» به سردبیری فاطمه رسولی و مدیر مسئولی معصومه صفدري با محوریت بررسی از بیان در دانشگاهها، فعالیت حقوقی تشکلها و آشنایی دانشجویی و تبعیض و تفکیکهای جنسیتی در دانشگاهها منتشر شده است. در قسمتی از این شماره به دلیل تعطیلی دانشگاهها از نقطه نظر قوانین و مجاری شدن اولین ترم دانشجویان ورودی سال ۹۹، دبیر سابق واحد تشکلات انجمن اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد، با تعدادی از دانشجویان سال بالای این دانشگاه، درباره خراطات، تجربیات و زیست دانشجویی آنها گفت و گو می چناب را ترتیب داده است.

ردپای سردار

